

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๖๗

วันที่ ๒๕ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง { ศาลจังหวัดศรีสะเกษ ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ศาลจังหวัดศรีสะเกษส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสี่เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้ง คำโต้แย้งเพิ่มเติมและเอกสารประกอบสรุปได้ดังนี้

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ โจทก์ในฐานะผู้เสียหายเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจังหวัดศรีสะเกษได้ยื่นฟ้องจำเลยที่ ๑ กับพวกรวม ๑๐ คน ต่อศาลจังหวัดศรีสะเกษว่า ณ บ้านของจำเลยที่ ๔ และที่ ๕ มีจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ทำหน้าที่ช่วยกันนับ รวบรวม และแจกซองผ้าป่า โดยบรรจุธนบัตรใบละ ๕๐๐ บาท ของละ ๑ ฉบับ ของจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเดียวกับโจทก์ให้แก่จำเลยที่ ๖ ถึงที่ ๑๐ อันเป็นการกระทำโดยความรู้เห็นยินยอมของจำเลยที่ ๑ เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง (๑) มาตรา ๑๐๑ มาตรา ๑๕๘ และมาตรา ๑๖๔ วรรคหนึ่ง ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ และมาตรา ๙๑ ขอให้พิจารณาพิพากษาลงโทษและสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของจำเลยทั้งสี่ตามกฎหมาย ศาลจังหวัดศรีสะเกษไต่สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่าคดีมีมูล จึงมีคำสั่งให้ประทับฟ้องไว้พิจารณา

ระหว่างการพิจารณาคดี จำเลยที่ ๔ ที่ ๕ และที่ ๖ ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดศรีสะเกษ และจำเลยที่ ๑ ยื่นคำร้องเพิ่มเติม ขอให้ส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ สรุปได้ดังนี้

(๑) จำเลยที่ ๔ ที่ ๕ และที่ ๖ โต้แย้งว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๒๖ บัญญัติให้การดำเนินคดีและพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคดีเลือกตั้งเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการเลือกตั้งและศาลฎีกา โดยในช่วงก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราว คำสั่งของคณะกรรมการเลือกตั้งเป็นที่สุด ส่วนภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งกระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกา ให้นำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา ไม่มีบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญให้อำนาจบุคคลหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดมีอำนาจดำเนินคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้ด้วยตนเองที่ศาลชั้นต้น การยื่นฟ้องในฐานะโจทก์ต่อศาลฎีกาในคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งจึงเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยแท้ การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๙ บัญญัติให้ในกรณีที่ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกิดขึ้นในเขตเลือกตั้งใด ให้ถือว่าผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกของตนลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นบทบัญญัติที่เปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่มีการกระทำความผิดใช้สิทธิดำเนินคดีที่มีโทษอาญากับจำเลยทั้งสามได้ ๒ ช่องทาง กล่าวคือ ช่องทางแรก ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง และช่องทางที่สอง ยื่นฟ้องคดีต่อศาลชั้นต้น ในประเด็นข้อหาที่เป็นความผิดอย่างเดียวกัน บทบัญญัติดังกล่าวสร้างภาระในการต่อสู้คดีของจำเลยทั้งสามเกินสมควรไม่ชอบด้วยหลักบุคคลที่ไม่ควรถูกลงโทษซ้ำสองสำหรับการกระทำความผิดครั้งเดียว

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ มาตรา ๑๙๔ ยังรับรองให้ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น โดยการพิจารณาพิพากษาอาชญากรรมคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เมื่อมาตรา ๒๒๖ วรรคหนึ่งและวรรคเจ็ด บัญญัติให้การพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นหน้าที่และอำนาจของศาลฎีกาและให้การพิจารณาคดีเป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาซึ่งกำหนดให้ใช้ระบบไต่สวน แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๙ บัญญัติให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกของตนลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ซึ่งเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติที่ใช้ระบบกล่าวหาในการดำเนินคดีของศาลชั้นต้น บทบัญญัติดังกล่าว จึงเป็นการนำการดำเนินคดีในระบบกล่าวหามาใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ ให้ใช้ระบบไต่สวน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ มาตรา ๑๙๔ มาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด

(๒) จำเลยที่ ๑ โต้แย้งว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การพิจารณา พิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และมาตรา ๒๒๖ บัญญัติหลักเกณฑ์ ขั้นตอน กระบวนการ และวิธีพิจารณาคดีของศาลฎีกา กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ว่าเป็นการฉ้อโกง โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา การพิจารณา ของศาลฎีกาให้นำสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลัก โดยการพิจารณาพิพากษา คดีให้เป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาซึ่งต้องกำหนดให้ใช้ระบบไต่สวน การที่โจทก์ ฟ้องจำเลยที่ ๑ ในความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งมีโทษอาญาตามมาตรา ๑๕๘ แต่เป็นคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งไม่ใช่ความผิดอาญาทั่วไปที่ต้องใช้วิธีพิจารณาคดีในระบบกล่าวหา ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และศาลจังหวัดศรีสะเกษ ดำเนินการไต่สวนมูลฟ้องและมีคำสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณา ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๘ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) มาตรา ๑๖๗ มาตรา ๑๖๙ มาตรา ๑๗๒ และมาตรา ๑๘๘ เป็นการดำเนินคดี และเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๒๖

ศาลจังหวัดศรีสะเกษเห็นว่า จำเลยที่ ๔ ที่ ๕ และที่ ๖ โต้แย้งว่า พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๕ (ที่ถูกต้อง คือ มาตรา ๑๖๙) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ มาตรา ๑๙๔ มาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด หรือไม่ และจำเลยที่ ๑ โต้แย้งว่า พระราชบัญญัติให้ใช้พระธรรมนูญ ศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ (ที่ถูกต้อง คือ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม) มาตรา ๑๘ มาตรา ๒๗ (ที่ถูกต้อง คือ มาตรา ๒๔) มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) มาตรา ๑๖๗ มาตรา ๑๖๙ มาตรา ๑๗๒ และมาตรา ๑๘๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๒๖ หรือไม่ ซึ่งศาลจังหวัดศรีสะเกษ

จะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงส่งคำโต้แย้งและคำโต้แย้งเพิ่มเติมดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒

ประเด็นวินิจฉัย

จากข้อเท็จจริงตามคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๑ มีประเด็นสำคัญเป็นการโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจและการใช้บังคับกฎหมายของศาลจังหวัดศรีสะเกษ แม้จะรับฟังว่าเป็นการโต้แย้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญด้วยก็ตาม แต่ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑ ได้แสดงเหตุผลประกอบคำโต้แย้งว่าบทบัญญัตินี้ดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอย่างไร กรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย อีกทั้งไม่ปรากฏว่าจำเลยโต้แย้งในประเด็นเรื่องหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลฎีกาโดยตรงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ และมาตรา ๑๙๔ วรรคสอง อย่างไร เห็นควรไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ ส่วนกรณีจำเลยที่ ๔ ที่ ๕ และที่ ๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ มาตรา ๑๙๔ มาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด หรือไม่ นั้น บทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ศาลจังหวัดศรีสะเกษจะใช้บังคับแก่คดี เมื่อจำเลยทั้งสามโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัตินี้ดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑) มาตรา ๔๑ วรรคสาม และมาตรา ๕๐ มีมติเป็นเอกฉันท์มีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริง คำโต้แย้ง คำโต้แย้งเพิ่มเติมและเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้อง เห็นว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยในประเด็นปัญหาข้อกฎหมาย จึงมีมติกำหนดประเด็นวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด หรือไม่

ความเห็น

ข้อโต้แย้งของจำเลยที่ ๔ ที่ ๕ และที่ ๖ (จำเลย) ที่ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๙ บัญญัติให้ถือว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กรณีปรากฏว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกิดขึ้นในเขตเลือกตั้ง เป็นบทบัญญัติที่เปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีสิทธิดำเนินคดีที่มีโทษทางอาญาต่อศาลชั้นต้นในประเด็นข้อหาที่เป็นความผิดเดียวกันกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลฎีกาที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ ในประเด็นข้อหาที่เป็นความผิดอย่างเดียวกัน บทบัญญัตินี้ดังกล่าวสร้างภาระในการต่อสู้คดีของจำเลยทั้งสามเกินสมควร ไม่ชอบด้วยหลักบุคคลที่ไม่ควรถูกลงโทษซ้ำสองสำหรับการกระทำความผิดครั้งเดียว อีกทั้งการบัญญัติให้ถือเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นการกำหนดเขตอำนาจในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ศาลชั้นต้นซึ่งการดำเนินคดีใช้ระบบกล่าวหา เป็นการไม่ชอบด้วยหลักการดำเนินคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่กำหนดให้ศาลฎีกาใช้ระบบไต่สวนในการดำเนินคดี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด นั้น

เห็นว่า ในส่วนของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่มีหน้าที่และอำนาจควบคุมดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งเป็นขั้นตอนการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีอำนาจสืบสวนหรือไต่สวนกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้มีอำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการเลือกตั้งได้ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ (๒) (๓) และ (๖) มาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๒๖ รวมถึงมีหน้าที่และอำนาจในการสืบสวน ไต่สวน ดำเนินคดีกรณีมีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๔ ซึ่งรวมถึงการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

กรณีที่มีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม การดำเนินการเกี่ยวกับคดีเลือกตั้ง ในการดำเนินการตั้งแต่ก่อนและภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้ง กรณีก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไป โดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใด ก่อให้บุคคลอื่นกระทำ สันับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำการดังกล่าว แต่ไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น หรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ระเบียบหรือประกาศ ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จนอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราว และคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด ส่วนกรณีเมื่อมีประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม แต่ไม่ได้ความชัดว่าเป็นการกระทำของผู้ได้รับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา เพื่อพิจารณา ในกรณีที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้ศาลสั่ง ให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับเขตเลือกตั้งนั้น และให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับ เลือกตั้งจากเขตเลือกตั้งนั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ดำเนินการให้มีการเลือกตั้งใหม่โดยเร็วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๓ ดังนั้น การดำเนินการในส่วนนี้จึงเป็น การตรวจสอบเมื่อมีปัญหาเป็นเบื้องต้นว่าการเลือกตั้งสุจริตหรือเที่ยงธรรมหรือไม่ และหากเห็นว่าการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม ก็จะต้องดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๒๖ บัญญัติไว้ แล้วแต่กรณีต่อไป โดยในชั้นตอนนี้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวยังมีได้บัญญัติ ถึงรายละเอียดการดำเนินคดีอาญากับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตการเลือกตั้ง

การใช้มาตรการทางอาญากับผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๘ บทกำหนดโทษ เป็นกระบวนการในอีกมาตรการหนึ่งต่างหาก ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ กรณีมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ ตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริต หรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ต้องดำเนินการ

ให้มีการสืบสวน หรือไต่สวน เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานโดยพลัน หากปรากฏหลักฐานอันควร เชื่อได้ว่ามีผู้กระทำการตามที่มีการสืบสวนหรือไต่สวน คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องสั่งให้มีการดำเนินคดีโดยเร็ว และเมื่อมีกรณีที่จะต้องดำเนินคดีอาญากับบุคคลใดเพราะเหตุกระทำความผิด ตามกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๔ ประกอบระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๗๓ บัญญัติให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งแจ้งให้พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยให้ส่งสำนวนการไต่สวน หรือสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการเพื่อใช้เป็นสำนวนในการดำเนินคดีโดยถือว่าสำนวนการไต่สวน หรือสำนวนการสอบสวนดังกล่าวเป็นสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ การเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๒ วรรคห้า ยังบัญญัติให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่จะดำเนินการให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการดำเนินการสืบสวน ไต่สวน หรือดำเนินการ ไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ได้ หรือตามมาตรา ๔๙ ในกรณีหน่วยงานของรัฐ หรือพนักงานสอบสวนได้รับเรื่องการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ไว้พิจารณา และคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าเป็นการสมควรที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะดำเนินการเอง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะแจ้งให้หน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวนนั้นโอนเรื่องหรือส่งสำนวน การสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมาให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปก็ได้

เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ การกระทำที่มีลักษณะเป็นการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อาจก่อให้เกิด การดำเนินคดีใน ๒ ลักษณะ คือ (๑) การไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิสูจน์ ว่าการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมหรือไม่ และการประกาศให้มีการเลือกตั้งใหม่ โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือศาลฎีกา และ (๒) การดำเนินคดีอาญากับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจแจ้งให้พนักงานอัยการ ที่มีเขตอำนาจนำสำนวนการไต่สวนหรือสำนวนการสอบสวนไปพิจารณาดำเนินการยื่นฟ้องต่อศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป ซึ่งในส่วนนี้มีข้อสังเกตประการสำคัญคือ หากพบว่า จะต้องมีการดำเนินคดีอาญาแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้เป็นผู้ดำเนินการเป็นหลัก แต่ให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการดำเนินไปตามปกติอย่างเช่นคดีอาญาทั่วไป โดยกฎหมาย บัญญัติให้ถือว่าสำนวนการไต่สวนหรือสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นสำนวน

การสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่มีได้บัญญัติให้เป็น
สำนวนหลักในการดำเนินคดีอาญา ซึ่งแตกต่างจากการดำเนินคดีเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ที่ศาลฎีกาพิจารณาสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “การพิจารณาของศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง
ให้นำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อ
ประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้”
ความแตกต่างดังกล่าวอาจเป็นเพราะลักษณะของคดีทั้งสองประเภทที่แตกต่างกัน และมีความประสงค์
ในการดำเนินคดีต่างกัน โดยความประสงค์ในการดำเนินคดีเลือกตั้งที่มุ่งบริหารจัดการเลือกตั้ง
ให้เกิดความรวดเร็ว ในขณะที่คดีอาญามุ่งพิสูจน์การกระทำความผิดเพื่อนำผู้กระทำความผิดไปบังคับโทษ
อาญาซึ่งต้องมีหลักประกันการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลที่ถูกกล่าวหา

จากที่กล่าวมาข้างต้น การกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งจึงอาจถูกดำเนินคดีได้ทั้งสอง
ประเภทคดี ประเภทแรกคือคดีเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คดีเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (คดีเลือกตั้ง)
และประเภทที่สองคือคดีอาญา โดยแต่ละประเภทคดี มีวัตถุประสงค์ กระบวนการ และองค์กรที่มีอำนาจ
หน้าที่และมาตรฐานในการรับฟังพยานหลักฐานที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ การวางหลักเกณฑ์วิธีพิจารณาคดี
รวมถึงศาลที่จะพิจารณาคดีที่กำหนดไว้แตกต่างกัน โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ จะบัญญัติ
ให้ศาลฎีกาพิจารณาคดีเลือกตั้งโดยระบบไต่สวน และในส่วนของคดีอาญาซึ่งกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญาบัญญัติให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลอาญาที่มีเขตอำนาจตามปกติ โดยใช้การพิจารณาคดี
ระบบกล่าวหา จึงเป็นไปตามหลักเหตุผลปกติ มิได้ขัดต่อหลักการที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าในกรณี
มาตรา ๒๒๕ มาตรา ๒๒๖ และมาตรา ๑๙๔ วรรคหนึ่ง แต่อย่างไรก็ดี ทั้งนี้ หากกล่าวในส่วนของ
คดีอาญา การรับฟังพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยต้องถึงขนาดปราศจากข้อสงสัย
ตามสมควร อีกทั้งหากพิจารณาจากองค์ประกอบของผู้ที่ต้องรับโทษจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับ
การเลือกตั้ง การลงโทษมิได้จำกัดเฉพาะตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่มีเจตนารมณ์ที่จะลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้อง
กับการกระทำความผิดตามกฎหมายเลือกตั้งทั้งหมด ซึ่งต่างกับคดีเลือกตั้งที่มุ่งตรวจสอบว่าการเลือกตั้ง
สุจริตหรือเที่ยงธรรมหรือไม่ หากพบว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม คณะกรรมการ
การเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราว
และอาจมีการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครเป็นสำคัญ มิได้มุ่งจำกัดสิทธิ
ของบุคคลอื่นนอกจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทั้งนี้ การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิ
เลือกตั้งเป็นมาตรการทางกฎหมาย ซึ่งเป็นการลงโทษทางการเมืองแก่บุคคลที่กระทำความผิด

และเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยเฉพาะเจาะจงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ซึ่งเป็น การระงับยับยั้งมิให้บุคคลที่กระทำความผิดในทางการเมืองมีโอกาสที่จะกระทำความผิดซ้ำและก่อให้เกิด ความเสียหายต่อการเมืองการปกครองอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หรือการทุจริตในการเลือกตั้งที่ทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมซึ่งสร้างความเสียหาย ให้แก่การจัดการเลือกตั้ง กระทบต่อความเชื่อถือไว้วางใจในระบบการเลือกตั้ง จึงจำเป็นต้องใช้ มาตรการดังกล่าวเพื่อตัดสิทธิบุคคลดังกล่าวในทางการเมืองอย่างเข้มงวดเด็ดขาด ดังนั้น การกระทำ ของจำเลยหากเป็นไปตามองค์ประกอบความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในคดีแต่ละประเภท ย่อมเป็น ความผิดได้ทั้งในคดีเลือกตั้งและคดีอาญา กรณีนี้จึงมิใช่การลงโทษบุคคลมากกว่าหนึ่งครั้งสำหรับ การกระทำความผิดที่บุคคลนั้นได้กระทำเพียงครั้งเดียว

ในส่วนของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นกฎหมายที่มีบทกำหนดโทษทางอาญาแก่บุคคลที่กระทำการอันเป็นการทุจริต การเลือกตั้งหรือกรณีที่ว่าฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ การที่กฎหมาย บัญญัติให้มีโทษทางอาญามีความมุ่งหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะและรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม และการที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๙ บัญญัติให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกของตนลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น เป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เนื่องจากในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสติธิในการหาเสียงเลือกตั้งเพื่อแสดงให้ประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเห็นว่าตนมีความรู้ความสามารถและเหมาะสมที่จะได้รับเลือก ซึ่งค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้ราษฎรมาจากเงินที่พรรคการเมืองจัดสรร หรืออาจเป็นเงินส่วนตัว ของผู้สมัครเอง และเงินหรือประโยชน์อื่นใดที่ประชาชนบริจาคให้ ดังนั้น แม้การกระทำความผิด ตามกฎหมายนี้จะมีผลกระทบต่อการบริหารกิจการสาธารณะของรัฐเป็นหลัก แต่การกระทำความผิด ดังกล่าวยังก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบกันระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือทำให้การเลือกตั้ง ไม่เป็นไปโดยสุจริต เที่ยงธรรม และชอบด้วยกฎหมาย ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิก ของตนลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ย่อมได้รับความเสียหายในทางแพ่งหรือเสียโอกาส ในการได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากการกระทำความผิด และบทบัญญัติดังกล่าว ให้ถือเป็น “ผู้เสียหาย” ตามนัยของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) อันเป็นไปตามระบบการดำเนินคดีอาญาของไทยที่รับรองสิทธิในการร้องทุกข์และการฟ้องคดีอาญา ให้แก่ผู้เสียหายไว้เป็นหลักการอย่างชัดเจน ทั้งนี้ สิทธิในการเป็นผู้เสียหายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

มิได้บัญญัติเป็นครั้งแรกตามบทบัญญัติดังกล่าว แต่มีการบัญญัติหลักการนี้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๑๔ ทั้งยังบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๙ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น^๑ เช่นเดียวกัน

จากประเด็นที่กำหนดให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกของตนลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น มีข้อสังเกตประการสำคัญคือ การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๙ ให้สิทธิบุคคลผู้มีส่วนได้เสียบางกลุ่มสามารถดำเนินคดีอาญาได้ อาจเป็นการเพิ่มช่องทางให้มีการดำเนินการสำหรับเรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้รับไว้ดำเนินการ โดยเรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้รับไว้ดำเนินการอาจเกิดได้จากหลายสาเหตุ ไม่ว่าจะเป็นกรณีคำร้องที่ถูกปฏิเสธเหตุข้อกล่าวหาเนื่องจากไม่มีข้อมูลหรือหลักฐานเพียงพอ หรือกรณีเป็นเรื่องที่ได้สืบสวนหรือไต่สวนไประยะหนึ่งแล้วพบว่าไม่มีข้อมูลหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการต่อไป หรือคำร้องที่ถูกปฏิเสธเนื่องจากมิได้ยื่นมาภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยการเพิ่มช่องทางให้มีการดำเนินการสำหรับเรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้รับไว้ดำเนินการดังกล่าว สอดคล้องกับหลักการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยที่ให้อำนาจทั้งรัฐและผู้เสียหายสามารถเป็นผู้ดำเนินคดีอาญาได้

กล่าวโดยสรุป แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ บัญญัติให้คดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา และให้ศาลฎีกามีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินคดีโดยสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้กระทำความผิดก็ตาม แต่การดำเนินคดีดังกล่าวเป็นกระบวนการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะให้เป็นการดำเนินคดีที่ต้องใช้ความรวดเร็ว โดยมีระบบไต่สวนเพื่อสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล จึงเป็นคนละกระบวนการกับการดำเนินคดีอาญาตามความผิดและบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ การที่มาตรา ๑๖๙ บัญญัติให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกของตนลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ด้วย ย่อมรับกับหลักการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยที่ให้อำนาจทั้งรัฐและผู้เสียหายดำเนินคดีอาญาได้เป็นการทั่วไป เมื่อการดำเนินคดี

^๑ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๓๕ และยังคงเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๔๐ อีกด้วย

เกี่ยวกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นคนละกระบวนการและมีลักษณะต่างกันตามความมุ่งหมาย การกำหนดผู้มีอำนาจฟ้องคดี เขตอำนาจศาล หรือระบบในการพิจารณาคดีย่อมแตกต่างกันตามลักษณะของคดี ข้อโต้แย้งของจำเลยที่เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๙ บัญญัติให้ถือว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กรณีที่ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกิดขึ้นในเขตเลือกตั้ง เป็นบทบัญญัติที่เปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีสิทธิดำเนินคดีที่มีโทษทางอาญาต่อศาลชั้นต้นในประเด็นข้อหาที่เป็นความผิดเดียวกันกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลฎีกาที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ เป็นการสร้างภาระในการต่อสู้คดีของจำเลยเกินสมควรไม่ชอบด้วยหลักกฎหมายที่บุคคลไม่ควรถูกลงโทษซ้ำสองสำหรับการกระทำความผิดครั้งเดียว จึงฟังไม่ขึ้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๙ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด

(นายอุดม รัฐอมฤต)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ